

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни

«КИТАЙ ТА КРАЇНИ СХОДУ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ»

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма	«Міжнародні відносини та регіональні студії»
вид дисципліни	за вибором
факультет	міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: к.і.н., доц. Тумаков О. І.

2021/ 2022 навчальний рік

I. Навчальний контент

Тема 1. Вступ до курсу. Традиційна система міжнародних відносин на Далекому Сході, «китайський світовий порядок» («Рах Сініса»). Концепція імператорської влади в Китаї. Система номінального васалітету в китайських зовнішньополітичних традиціях. Формування «китайського світопорядку» на Далекому Сході в XV–XVIII ст. Експедиції адмірала Чжен Хе та їхні результати. Завойовницькі походи династії Цин (кінець XVII – XVIII ст.) і відновлення кітаєцентристської системи міжнародних відносин у Східній Азії.

Джерела і література до курсу.

Тема 2. Політика самоізоляції країн Східної Азії та її крах. Перші контакти країн Східної Азії з Заходом і перехід до політики самоізоляції. Початок самоізоляції Японії. Перехід Китаю до самоізоляції. Корея і зовнішній світ у XVII – середині XIX ст.

Насильницьке «відкриття» країн Східної Азії Заходом. Західні країни і Китай наприкінці XVIII – першої третини XIX в. «Опіумні» війни і крах політики самоізоляції. Захід і Японія наприкінці XVIII – першій половині XIX в. Насильницьке «відкриття» країн та його наслідки. Особливості «відкриття» Кореї для зовнішнього світу.

Міжнародне становище Китаю у другій половині XIX – на початку XX століття. Крах «Рах Сініса». Перетворення Китаю в напівколонію.

Японія в системі міжнародних відносин кінця XIX – початку XX століття. Ліквідація системи нерівноправних договорів. Формування японської колоніальної імперії.

Корея в міжнародних відносинах кінця XIX - початку XX століття

Тема 3. Завершення Першої світової війни і формування нового світового порядку. Рішення Версальської і Вашингтонської конференцій з проблем Східної Азії.

Монголія на шляху до незалежності. Проголошення МНР. Міжнародно-правовий статус МНР в 1924–1946 рр.

Китай у міжнародних відносинах 20–30-х років XX ст. Боротьба проти японської агресії.

Японія у міжнародних відносинах 20–30-х років XX ст. Японія і країни Заходу. Японсько-радянські відносини у 1918–1945 рр. Участь Японії в військовій інтервенції проти Радянської Росії. Японсько-радянські відносини в 1925–1941 рр. Японо-китайські відносини в 30-і – середині 40-х років XX ст. Японська агресія в Північно-Східному Китаї. Утворення держави Маньчжоу-го. Японсько-китайська війна 1937–1945 рр.

Тихоокеанська війна і крах Японської імперії. Зближення Японії з державами фашистського блоку в кінці 1930-х років. Вступ Японії в Другу світову війну. Японська агресія в Південно-Східній Азії (грудень 1941 – літо 1942 рр.). Перелом в ході Тихоокеанської війни і поразка Японії.

Тема 4. Китай і країни Східної Азії в умовах розгортання «холодної війни» і розбудови біполярного світу (1945 – початок 1960-х рр.). Геополітичний ландшафт Східної Азії після закінчення Другої світової війни. Виникнення тайванської проблеми. Розкол Кореї. Корейська війна 1950–1953 рр. Проблема мирного врегулювання з Японією. Сан-Франциська конференція 1951 р.

Становлення зовнішньої політики КНР. Епоха «великої дружби» в китайсько-радянських відносинах. Тайванський криза 1958 р. Китайсько-індійський військовий конфлікт 1962 р.

Японсько-американські і японсько-радянські відносини в 50-ті – на початку 60-х років ХХ ст.

Тема 5. Китай і країни Східної Азії в міжнародних відносинах 1960–1980-х років.

Китайсько-радянські відносини в 60–80-ті роки ХХ ст. Китай і країни Заходу. «Пінг-понгова» дипломатія Пекіна і нормалізація відносин зі США. Китайсько-в'єтнамські відносини. «Соціалістична війна» 1979 р.

Японія на міжнародній арені в 60–80-ті роки ХХ ст. Японо-китайські та японо-радянські відносини у 60–80-ті роки ХХ ст.

Монголія на міжнародній арені у 60-80-ті роки ХХ ст.

КНДР і РК на міжнародній арені. Проблема об'єднання Кореї в 60-80-ті роки ХХ ст.

Тема 6. Геополітичні інтереси та зовнішня політика Китаю та Японії. Місце Китаю у сучасній системі міжнародних відносин. Основні пріоритети зовнішньої політики. Китайсько-американські відносини. Відносини із Росією. Китай у Шанхайській організації співробітництва. Проект «Один пояс один шлях» у сучасних стратегіях зовнішньої політики КНР. Українсько-китайські відносини на сучасному етапі. Тайванська проблема: сучасний стан.

Місце Японії у сучасній системі міжнародних відносин. Основні пріоритети зовнішньої політики. Взаємовідносини зі США та країнами Євросоюзу. Японія і країни Південно-Східної Азії. Проблема «північних територій» у взаємовідносинах із Росією. Японсько-українські відносини.

Територіальні суперечки у Східній та Південно-Східній Азії. Проблеми Південно-Китайського моря.

Тема 7. Монголія та держави Корейського півострова у сучасних міжнародних відносинах. Монголія на міжнародній арені наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Основні пріоритети зовнішньої політики. Відносини з Росією та Китаєм.

КНДР у сучасному світі. Основні пріоритети зовнішньої політики. Ядерна програма Пхеньяна та її реалізація. Республіка Корея в постбіполярній системі міжнародних відносин. Міжкорейський діалог і проблеми регіональної безпеки.

Україна та країни Східної Азії на початку ХХІ ст.: основні пріоритети зовнішньої політики.

Рекомендоване методичне забезпечення

Тумаков О. І. Китай та країни Східної Азії у світовій політиці, URL:

<https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2666>

Тумаков О. І. Історія країн Азії і Африки: Навчально-методична праця (сертифікат №60/2016 від 04.11.2016). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. URL:

<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4407>

Електронна бібліотека до курсу. Режим доступу:

<http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=606> – дистанційний курс, бібліотека;

<https://moodle.karazin.ua/mod/page/view.php?id=164021> – основний букрідер;

<https://moodle.karazin.ua/mod/page/view.php?id=164022> – додатковий («бонусний») букрідер.

Основна література

1. Белокреницкий В. Я. Восток в международных отношениях и мировой политике. Москва: Восточный университет, 2009. 292 с.
2. История международных отношений: В 3-х тт. / Под ред. А. В. Торкунова, М. М. Наринского. Т. 2: Межвоенный период и Вторая мировая война. Москва: Аспект Пресс, 2012. 496 с.; Т. 3: Ялтинско-Потсдамская система. Москва: Аспект Пресс, 2018. 552 с.
3. Міжнародні відносини та світова політика / Кер. авт. колективу В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
4. Міжнародні відносини ХХ століття: Навчальний посібник / О. А. Коппель, О. С. Пархомчук, 4-е видання. Київ.: ФАДА, ЛТД, 2009. 256 с.
5. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу. Київ, Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017.
6. Румянцев Е.Н. Внутренняя и внешняя политика Си Цзиньпина. Москва: Синосфера, 2016. 589 с.
7. Современные международные отношения: Учебник / Под ред. А. В. Торкунова, А. В. Мальгина. Москва: Аспект Пресс, 2012. 584 с.
8. Традиционная дипломатия Востока: Курс лекций / А.Л. Емельянов (отв. ред.) Москва: МГИМО-Университет, 2014. 252 с.
9. Тумаков А. И., Чижов А. П. Новейшая история стран Восточной Азии (1945 — 2000 гг.): Учебное пособие. Харьков: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2001. 180 с.
10. Тумаков А. И. Цивилизации Востока в условиях распада колониальной системы и глобализации // Сравнительная история мировых цивилизаций: учебник для магистров / ХНУ им. В. Н. Каразина (Украина), СКФУ (Россия), Вроцлавский университет (Польша). Ставрополь: Изд-во СКФУ, 2015. С. 269-293. URL: http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/11972/2/tumakov_2.pdf
11. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин: підручник / В. А. Манжола, В. Ю. Константинов, С. В. Андрущенко та ін.; кер.авт.кол. В. А. Манжола; за ред. Л. В. Губерського. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. 512 с.

Допоміжна література

1. Азия и Африка в современной мировой политике. Сборник статей. Москва: ИМЭМО РАН, 2012. 203 с.
2. Актуальные проблемы глобализации: Круглый стол «МЭиМО» // Мировая экономика и международные отношения. 1999. № 4. С.37-52; № 5. С.41-57.
3. АСЕАН в начале XXI века. Актуальные проблемы и перспективы. Москва: ИД «Форум», 2010. 368 с.
4. Белокреницкий В. Я. Восток на рубеже веков – некоторые итоги и перспективы развития // Восток. 2001. № 5. С. 66–88; № 6. 57–70.
5. Бжезинский З. Великая шахматная доска (Господство Америки и его геостратегические императивы). Москва: Международные отношения, 2010. 256 с.

6. Бжезинский З. Выбор: мировое господство или глобальное лидерство. Москва: Международные отношения, 2005. 288 с.
7. Борисова А. «Зарубежные китайцы» // Азия и Африка сегодня. 2002. № 5. С. 28-32.
8. Васильев Л. С. История Востока: В 2-х т.: Учеб. по спец. «История». 6-е изд., испр. и доп. Т. 2. Москва: Издательство Юрайт, 2013. 788 с.
9. Васильев Л.С. История религий Востока: [Учебное пособие для вузов]. 3-е изд. Москва: Кн. дом «Университет», 1998. 368 с.
10. Васильев Л. С. Законы эволюции и проблемы человечества. Москва: Изд. дом Высшей школы экономики, 2011. 57 с.
11. Глобалистика. Международный междисциплинарный энциклопедический словарь / Гл. ред.: И. И. Мазур, А. Н. Чумаков; Центр научных и прикладных программ «ДИАЛОГ». Москва-СПб.-Нью-Йорк: «ЕЛИМА», «Питер». 2006. 1100 с.
12. Глобалистика. Энциклопедия. М.: Радуга, 2003. 1328 с.
13. Глобальні проблеми світового розвитку: Навч. посібник. Харків, 2015. 255 с.
14. Глобальные вызовы, угрозы и опасности современности / Под ред. А.В. Возженикова. Москва: РАГС, 2008. 222 с.
15. Глобальные проблемы человечества. Коллектив авторов / Под ред. И. Новиковой. Москва: Изд-во МГУ, 2006. 264 с.
16. Головченко В. І., Рубель В. А. Нова історія Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець ХІХ – друга третина ХХ ст.). Київ: «Либідь», 2010. 520 с.
17. Дацышен В. Г. Новая история Китая. Благовещенск : изд-во БГПУ, 2004.
18. Дзасохов А. С. Становление и эволюция постколониального мира. Вторая половина XX века. Москва: Международные отношения, 1997. 300 с.
19. История Востока: В 6 т. – Т. 5: Восток в новейшее время: 1914–1945 гг. Москва: ИФ «Восточная литература» РАН, 2006. 717 с.; Т. 6: Восток в новейший период (1945–2000 гг.). Москва: ИФ «Восточная литература» РАН, 2008. 1045 с.
20. История Китая / Под ред. А. В. Меликсетова. 2-е изд. Москва: Изд-во МГУ, Изд-во "Высшая школа", 2002. 736 с.
21. История Кореи (Новое прочтение) / Под ред. А. В. Торкунова. Москва: МГИМО (Университет); РОСПЭН, 2003. 430 с.
22. История Японии. Т. 1: С древнейших времен до 1868 г. / Отв. ред. А. Е. Жуков. Москва: Ин-т востоковедения РАН, 1998. 659 с.
23. История Японии. Т. 2: 1868–1998 / Отв. ред. А. Е. Жуков. Москва: Ин-т востоковедения РАН, 1998. 703 с.
24. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти: Навчальний посібник. Київ: Либідь, 2009. 352 с.
25. Киссинджер Г. О Китае. Москва: Астрель, 2013.
26. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки: Навч. посібник. Львів: Афіша, 2005. 430 с.
27. Крушинський В. Ю., Манжолла В. А. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин: факти, події, коментарі. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2010. 208 с.
28. Кузнецов И. Д., Навлицкая Г. Б., Сырицын И. М. История Японии. Москва: Высшая школа, 1988. 432 с.
29. Курбанов С. О. Курс лекций по истории Кореи: с древности до конца XX в. Санкт-Петербург.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2002. 628 с.
30. Мак-Клейн Дж. Япония. От сёгуната Токугавы – в XXI век / Пер. с англ. Москва: АСТ: Астрель, 2006. 932 с.
31. Непомнин О. Е. История Китая. XX век. Москва: ИВ РАН, Крафт+, 2011. 736 с.

32. Непомнин О. Е. История Китая: Эпоха Цин. XVII – начало XX века. Москва: Вост. лит., 2005. 712 с.
33. Никифоров В.Н. Очерк истории Китая (II тысячелетие до н. э. – начало XX столетия). Москва: Инст. Дальнего Востока РАН, 2002. 448 с.
34. Новейшая история стран Азии и Африки, XX век: Учебник: В 3 ч. / Под ред. А. М. Родригеса. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001.
35. Политическая история государств Азии и Северной Африки, XX век: Учебное пособие для вузов: В 2-х т. Москва: Магистр, 1996.
36. Совастеев В. В. Очерки истории Японии. От Токугава Иэясу до Хасимото Рютаро. - Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 2008. 293 с.
37. Страны Востока: социально-политические, социально-экономические, этноконфессиональные и социокультурные проблемы в контексте глобализации. Памяти А.М. Петрова. Москва: ИВ РАН, Центр стратегической конъюнктуры, 2012. 282 с.
38. Тихонов В. М., Кан Мангиль. История Кореи: В 2 т. Т. 1: С древнейших времен до 1904 г. Москва: Наталис, 2011. 533 с.
39. Тихонов В. М., Кан Мангиль. История Кореи: В 2 т. Т. 2: Двадцатый век / Корея: 1904-1945 гг.; Южная Корея: 1945-1992 гг. Москва: Наталис, 2011. 499 с.
40. Яковец Ю. В. Глобализация и взаимодействие цивилизаций. Москва: Экономика, 2003. 441 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Pages/default.aspx>
2. Інститут востоківедення РАН. URL: <http://www.ivran.ru>
3. Інститут Дальнього Востока РАН. URL: <http://www.ifes-ras.ru/>
4. Інститут мирової економіки і міжнародних відносин РАН. URL: <http://www.imemo.ru>
5. Нове восточне обозрение. URL: <http://ru.journal-neo.org/>
6. Українська асоціація китаєзнавців (ресурси з історії Китаю) // <http://sinologist.com.ua>
7. Foreign Affairs URL: <http://www.foreignaffairs.org/>
8. Foreign Policy. URL: <http://www.foreignpolicy.com>
9. Global Policy Journal. URL: www.globalpolicyjournal.com
10. Journal of Eurasian Studies. URL: <http://www.journals.elsevier.com/journal-of-eurasian-studies/>
11. The WWW Virtual Library: International Affairs Resources. URL: <http://www2.etoyn.edu/vl/>
12. World Policy Institute. URL: <http://www.worldpolicy.org/>

II. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи

Зміст практичних (семінарських) занять та самостійної роботи	
1	Тема 1. Китай і країни Східної Азії в міжнародних відносинах колоніальної епохи: – ознайомитися з основною і додатковою літературою до теми; – проаналізувати перші контакти країн Східної Азії з Заходом та чинники, які призвели до початку політики самоізоляції;

	<ul style="list-style-type: none"> – з'ясувати і мотивувати особливості політики самоізоляції держав регіону; – проаналізувати процеси насильницького «відкриття» Китаю, Японії та Кореї іноземними державами, виокремити спільне і особливе у цих процесах; – порівняти міжнародне становище Японії Китаю та Кореї наприкінці XIX – на початку XX століття; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації і виступи з цих питань.
2	<p>Тема 3. Завершення Першої світової війни і формування нового світового порядку:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомитися з основною і додатковою літературою до теми; – проаналізувати рішення Версальської і Вашингтонської конференцій з проблем Східної Азії; – простежити шлях Монголії до незалежності; з'ясувати міжнародно-правовий статус МНР в 1924–1946 рр. – проаналізувати місце Японії, Китаю та Монголії у міжнародних відносинах 20–30-х років XX ст., пояснити причини зближення Японії з державами фашистського блоку наприкінці 1930-х років; – простежити процес зростання і краху Японської імперії в часи Тихоокеанської війни; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації і виступи з цих питань.
3	<p>Тема 3. Китай і країни Східної Азії в умовах розгортання «холодної війни» і розбудови біполярного світу (1945 – початок 1960-х рр.):</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомитися з основною і додатковою літературою до теми; – проаналізувати геополітичний ландшафт Східної Азії після закінчення Другої світової війни; – простежити становлення зовнішньої політики КНР, з'ясувати причини наростання кризових явищ у китайсько-радянських відносинах і завершення епоха «великої дружби» між двома країнами; – проаналізувати процес мирного урегулювання з Японією, рішення Сан-Франциської конференції 1951 р – розглянути японсько-американські і японсько-радянські відносини в 50-ті – на початку 60-х років XX ст.; – проаналізувати відносини КНР з СРСР, країнами Заходу, а також з державами-сусідами в 60–80-ті роки XX ст.; – з'ясувати місце Японії на міжнародній арені в 60–80-ті роки XX ст., розглянути японо-американські, японо-радянські та японо-китайські та відносини у 60–80-ті роки XX ст.; – проаналізувати місце Монголії на міжнародній арені у 60-80-ті роки XX ст.; – проаналізувати і порівняти місце КНДР і РК на міжнародній арені, простежити спроби вирішення проблеми об'єднання Кореї в 60-80-ті роки XX ст.; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації і виступи з цих питань.
4	<ul style="list-style-type: none"> – з'ясувати місце Китаю та Японії у сучасній системі міжнародних відносин; – проаналізувати основні пріоритети зовнішньої політики КНР та Японії; – з'ясувати місце проекту «Один пояс один шлях» у зовнішньополітичних стратегіях КНР; – проаналізувати «конфліктні зони» у Східній та Південно-Східній Азії; – з'ясувати місце Монголії, РК та КНДР у сучасній системі міжнародних відносин; – проаналізувати зовнішньополітичні пріоритети цих держав; – простежити розвиток міжкорейського діалогу наприкінці XX – у другому десятиріччі XXI ст.; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації і виступи з цих питань.

III. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, після атестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни

Для засвоєння навчального матеріалу з курсу студентам пропонується виконати передбачене навчальним планом *індивідуальне творче завдання (контрольну роботу)* за однією із запропонованих тем (див.).

Творче завдання складається із наукової доповіді за обраною темою та мультимедійної презентації. Обсяг тексту наукової доповіді – 8-10 сторінок (Times New Roman, розмір шрифту 14 з полуторним міжрядковим інтервалом). Список використаних джерел повинен включати не менше 15 найменувань. Текст повинен бути самостійним (практикується попередня вибіркова перевірка текстів доповідей на академічну доброчесність).

Критерії оцінювання контрольної роботи (індивідуального творчого завдання):

При оцінюванні творчих завдань враховуються: 1) ступінь розкриття теми, 2) глибина опрацювання відповідних тематичних джерел інформації, 3) логічність викладу, 4) здатність робити висновки з проведеного дослідження, 5) володіння матеріалом. Оцінка (1 бал) дається кожному з вказаних елементів виконаної роботи (максимальна загальна кількість балів – 5).

Мультимедійна презентація має включати 8-10 самостійно підготовлених слайдів (таблиці, діаграми, графіки, карти, колажі тощо), які візуалізують основні положення наукової доповіді. Максимальна оцінка за презентацію – 2 бали.

Теми для індивідуальних завдань:

1. Перші контакти країн Східної Азії з Заходом і перехід до політики самоізоляції.
2. «Опіумні» війни і крах політики самоізоляції Китаю.
3. Насильницьке «відкриття» Японії та його міжнародні наслідки.
4. Особливості «відкриття» Кореї для зовнішнього світу.
5. Міжнародне становище Китаю в кінці XIX – на початку XX століття.
6. Корея в міжнародних відносинах кінця XIX – початку XX століття.
7. Рішення Версальської і Вашингтонської конференцій з проблем Східної Азії.
8. Китайсько-радянські відносини в 20-ті – 30-ті роки XX ст.
9. Японо-радянські відносини в 1918–1945 рр.
10. Японо-китайські відносини в 20-ті – на початку 30-х років XX ст. Вторгнення Японії в Північно-Східний Китай і утворення держави Маньчжоу-Го.
11. Японо-китайська війна 1937–1945 рр.
12. Зближення Японії з державами фашистського блоку в кінці 1930-х років.
13. Тихоокеанська війна і крах Японської імперії.
14. Геополітичний ландшафт Східної Азії після закінчення Другої світової війни.
15. Виникнення тайванської проблеми.
16. Розкол Кореї. Утворення двох корейських держав.
17. Корейська війна 1950–1953 рр. та її міжнародні наслідки.
18. Проблема мирного врегулювання з Японією. Сан-Франциський договір 1951 р.

19. Становлення зовнішньої політики КНР. Період «великої дружби» в китайсько-радянських відносинах.
20. Тайванська криза 1958 р. та її міжнародні наслідки.
21. Китайсько-індійський військовий конфлікт 1962 р.
22. Японо-американські відносини в 50-ті – на початку 60-х років ХХ ст.
23. Японо-радянські відносини в 50-ті – на початку 60-х років ХХ ст.
24. Китайсько-радянські відносини в 60–80-ті роки ХХ ст.
25. Китай і західні держави в 70-ті роки ХХ ст. – другому десятиріччі ХХІ століття.
26. Китайсько-російські відносини в 90-і роки ХХ – другому десятиріччі ХХІ століття.
27. Китайсько-в'єтнамська війна 1979 р. та її міжнародні наслідки.
28. Китайсько-індійські відносини на сучасному етапі.
29. Китайсько-японські відносини на сучасному етапі.
30. Китай і країни Південно-Східної Азії в кінці ХХ – другому десятиріччі ХХІ століття.
31. Китай в ООН у 70-ті роки ХХ ст. – другому десятиріччі ХХІ століття.
32. Тайванська проблема на сучасному етапі.
33. Проблема об'єднання Кореї.
34. Монголія на міжнародній арені в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.
35. Територіальні суперечки в зоні Південно-Китайського моря.

Поточний контроль засвоєння тем розділів здійснюється під час проведення семінарських занять, тестування. Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних, практичних та семінарських занять;
- контроль засвоєння практичного та теоретичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їхні результати.

Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем (розділу). Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- участь у дискусії на семінарських заняттях;
- письмовий експрес-контроль;
- колоквіум;
- тестові завдання.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є базовою інформацією при проведенні підсумкового контролю і враховується при визначенні підсумкової оцінки з дисципліни. Сума балів, яку студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обов'язку навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Набрана кількість рейтингових балів студентом служить основою для оцінки за національною шкалою.

Критерії оцінювання

Тема	Початне опитування / тестування (бали)	Виступ з доповіддю на семінарському занятті (максимальна кількість балів)	Участь у дискусії (максимальна кількість балів)	Знання додаткової літератури (максимальна кількість балів)	Контрольна робота*	Загальна кількість балів
1	1	5 балів x 1 заняття = 5 балів	2 бали x 1 заняття = 2 бали	1	–	9
2	1	5 балів x 1 заняття = 5 балів	2 бали x 1 заняття = 2 бали	2	–	10
3	1	5 бали x 2 заняття = 10 балів	2 бал x 2 заняття = 4 бали	2	–	17
4	1	5 бали x 2 заняття = 10 балів	2 бал x 2 заняття = 4 бали	2		17
					7	7
					Разом	60

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна (максимальна) кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – *40 балів*. Час виконання – до 80 хвилин.

IV. Завдання семестрових екзаменів (письмових залікових робіт)

Максимальна кількість балів за екзамен складає 40 балів.

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає 100 балів.

Форма контролю – екзамен. Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 12 балів

Творче питання – 16 балів

Теоретичне питання – 12 балів

Критерії оцінювання екзаменаційних робіт:

Оцінка 35–40 балів передбачає повне і впевнене засвоєння програми курсу, знання основної і додаткової літератури, вміння аналізувати й узагальнювати матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією.

30–34 бали виставляється за впевнене засвоєння курсу, вміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати матеріал. А також за умови, якщо студент припустився незначних помилок або зробив не зовсім повні висновки.

20–29 балів виставляється за впевнене засвоєння курсу, вміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, але наявності принципових помилок при викладенні засвоєного матеріалу або неповних висновків.

10–19 балів виставляється за часткове висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. Поставлене завдання виконане студентом не повністю, але у його відповідях продемонстроване розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

1–9 балів виставляється за часткове висвітлення змісту теоретичних питань, а також, коли у студента виникають проблеми навіть з відтворенням основного матеріалу курсу. 0 балів виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал, передбачений програмою курсу.

Питання до іспиту з дисципліни «Китай та країни Сходу в світовій політиці»

1. Перші контакти країн Східної Азії із Заходом і перехід до політики самоізоляції.
2. Західні країни і Китай в кінці XVIII - першій третині XIX ст. «Опіумні» війни і крах політики самоізоляції.
3. Захід і Японія в кінці XVIII - першій половині XIX ст. Насильницьке «відкриття» країни та його наслідки.
4. Особливості «відкриття» Кореї для зовнішнього світу.
5. Міжнародне становище Китаю в другій половині XIX – на початку XX століття.
6. Японія в системі міжнародних відносин кінця XIX - початку XX століття.
7. Початок формування японської колоніальної імперії (кінець XIX - початок XX ст.).
8. Корея в міжнародних відносинах кінця XIX - початку XX століття.
9. Завершення Першої світової війни і формування нового світового порядку. Рішення Версальської і Вашингтонської конференцій з проблем Східної Азії.
10. Монголія на шляху до незалежності. Міжнародно-правовий статус МНР в 1924-1946 рр.
11. Японсько-радянські відносини в 1918-1945 рр.
12. Японсько-китайські відносини в 30-і - середині 40-х років XX ст. Японсько-китайська війна 1937-1945 рр.
13. Японо-китайські відносини в 20-ті - на початку 30-х років XX ст. Вторгнення Японії в Північно-Східний Китай і утворення держави Маньчжоу-Го.
14. Японо-китайська війна 1937-1945 рр.
15. Зближення Японії з державами фашистського блоку в кінці 1930-х років.
16. Тихоокеанська війна і крах Японської імперії.
17. Геополітична карта Східної Азії після закінчення Другої світової війни.
18. Виникнення тайванської проблеми.
19. Розкол Кореї. Утворення двох корейських держав.
20. Корейська війна 1950-1953 рр. та її політичні підсумки.
21. Проблема мирного врегулювання з Японією. Сан-Франциський договір 1951 р.
22. Становлення зовнішньої політики КНР. Період «великої дружби» в китайсько-радянських відносинах.
23. Тайванська криза 1958 р.
24. Китайсько-індійський військовий конфлікт 1962 р.
25. Японсько-американські відносини в 50-ті - на початку 60-х років XX ст.
26. Японсько-радянські відносини в 50-ті - на початку 60-х років XX ст.
27. Китайсько-радянські відносини в 60-80-ті роки XX ст.
28. Китайсько-американські відносини в 70-ті роки XX ст. - на початку XXI століття.

29. Китай і західні країни в 70-ті роки ХХ ст. - на початку ХХІ століття.
30. Китайсько-російські відносини в 90-і роки ХХ – на початку ХХІ століття.
31. Китайсько-в'єтнамська війна 1979 р.
32. Китайсько-індійські відносини на сучасному етапі.
33. Китайсько-японські відносини на сучасному етапі.
34. Китай і країни Південно-Східної Азії в кінці ХХ - на початку ХХІ століття.
35. Китай в ООН в 70-ті роки ХХ ст. - на початку ХХІ століття.
36. Тайванська проблема на сучасному етапі.
37. Проблема об'єднання Кореї.
38. Корейська проблема на сучасному етапі.
39. Монголія на міжнародній арені в кінці ХХ - на початку ХХІ ст.
40. Територіальні суперечки в зоні Південно-Китайського моря.

V. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Китай та країни Східної Азії у світовій політиці», режим доступу <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2666>,

та на платформі Classroom в дистанційному курсі «Китай та країни Східної Азії у світовій політиці», режим доступу:

<https://classroom.google.com/u/0/c/Mjg2ODQ2NDE4NDA3?hl=ru>, код доступу 73hktew (для гр. УК-41),

<https://classroom.google.com/u/0/c/Mjg2ODQ5NTg2OTU3?hl=ru>, код доступу owtema2 (для гр. УК-42).

проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Китай та країни Східної Азії у світовій політиці», режим доступу <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2666>,

та на платформі Classroom в дистанційному курсі «Китай та країни Східної Азії у світовій політиці», режим доступу:

<https://classroom.google.com/u/0/c/Mjg2ODQ2NDE4NDA3?hl=ru>, код доступу 73hktew (для гр. УК-41),

<https://classroom.google.com/u/0/c/Mjg2ODQ5NTg2OTU3?hl=ru>, код доступу owtema2 (для гр. УК-42).

Приклад екзаменаційного білету

Харківський національний університет імені В.Н Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Освітньо-кваліфікаційний рівень	бакалаврський
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Семестр	8
Форма навчання	денна
Навчальна дисципліна	Китай та країни Сходу у світовій політиці

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Перші контакти країн Східної Азії із Заходом і перехід до політики самоізоляції. *(12 балів)*
2. Японія в системі міжнародних відносин кінця XIX – початку XX століття. *(12 балів)*
3. Китай в ООН у 70-ті роки XX ст. – на початку XXI століття. *(16 балів)*

Затверджено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства
Протокол № 1 від «28» серпня 2021 року

Завідувач кафедри _____ А. Ю. Парфіненко
(підпис) (прізвище та ініціали)

Екзаменатор _____ О. І. Тумаков
(підпис) (прізвище та ініціали)